

Het is nooit te oud om van te leren

Delftse Archeologische Notitie 199

De Nieuwe Haven, Delft

Een verkennend booronderzoek

Bas Penning

Archeologie
Delft

Delftse Archeologische Notitie **199**

De Nieuwe Haven, Delft

Een verkennend booronderzoek

Bas Penning

Opdrachtgever:	Gemeente Delft, Programma's en Projecten
Contactpersoon:	Dhr. S. te Selle
Bevoegde overheid:	Gemeente Delft
Contactpersoon:	Mevr. M. Kerkhof
Beheer documentatie:	Gemeente Delft
Type onderzoek:	Verkennd booronderzoek
Periode van uitvoer:	Juni 2019
Aanleiding:	Bouwrijp maken terrein
Locatie:	De Nieuwe Haven
Coördinaten:	85026/446145
Zaakidentiteitsnr. Archis:	4715718100
Projectcode:	DB223
Projectleider:	Drs. J.P. Bakx
Projectmedewerker:	B. Penning (MA)
Status:	Definitieve versie 11 september 2019
Autorisatie:	

drs. J.P.L. Bakx

ISSN: 1879-9590
© 2019 Archeologie Delft

Postbus 78
2600 ME Delft
015-2197198
archeologie@delft.nl
www.archeologie-delft.nl

Samenvatting

Het onderzoeksgebied bij De Nieuwe Haven in Delft, ter hoogte van het voormalige woonblok Rotterdamseweg 230-244, wordt bouwrijp gemaakt en mogelijk wordt daarbij de bodem gesaneerd. De exacte aard en omvang van eventuele bodemverstorende ingrepen is nog niet bekend. Uit een eerder uitgevoerd bureauonderzoek voor dit terrein is gebleken dat er een middelhoge verwachting geldt voor archeologische resten uit de Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd

Uit het booronderzoek is gebleken dat de bodem grotendeels verstoord is. Ook is gebleken dat er geen aanwijzingen zijn voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied.

Inhoudsopgave

2	Samenvatting
4	1 Inleiding
	1.1 Aanleiding
	1.2 Plangebied
	1.3 Resultaten van het bureauonderzoek
6	2 Veldonderzoek
	2.1 Richtlijnen
	2.2 Onderzoeksmethoden
	2.3 Resultaten
	2.4 Beantwoording van de onderzoeksvragen
8	3 Conclusie en aanbevelingen na booronderzoek
	3.1 Conclusie
	3.2 Advies voor vervolgonderzoek
9	Bibliografie
9	Overzicht van afbeeldingen en bijlagen
10	Bijlage 1: boorbeschrijvingen

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Archeologie en Monumenten Delft heeft van de gemeente Delft de opdracht gekregen om een archeologisch verkennend booronderzoek uit te voeren bij De Nieuwe Haven in Delft ter hoogte van het voormalige woonblok Rotterdamseweg 230-244. Het doel van dit onderzoek is het opstellen van een archeologische verwachting, om inzicht te krijgen in de mogelijk aanwezige archeologische waarden in het plangebied. Momenteel zijn er plannen om het terrein bouwrijp te maken en mogelijk wordt daarbij de bodem gesaneerd. De exacte aard en omvang van eventuele bodemverstorende ingrepen is nog niet bekend. Uit een eerder uitgevoerd bureauonderzoek is gebleken dat er een middelhoge verwachting geldt voor archeologische resten uit de Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd.¹

1.2 Plangebied

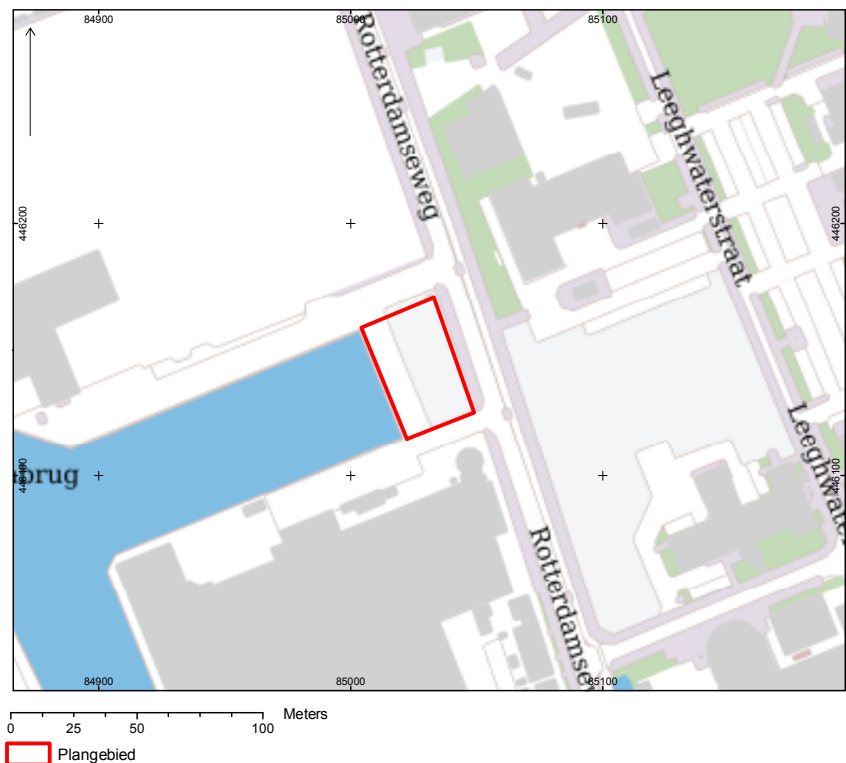
Het plangebied ligt ter hoogte van het voormalige woonblok Rotterdamseweg 230-244 aan De Nieuwe Haven in Delft, direct ten noorden van Rotterdamseweg 252 (afbeelding 1). Het plangebied bestaat deels uit braak liggend terrein met begroeiing en deels uit bestrating. De oppervlakte is circa 1500 m² en het centrumcoördinaat is 85026/446145. De maaiveldhoogte ligt gemiddeld op 0,60 m –NAP.

1.3 Resultaten van het bureauonderzoek²

Het plangebied ligt op afzettingen van het Laagcomplex van Westland (afbeelding 4).³ Deze afzettingen bestaan van boven naar onder uit dekafzettingen van de Gantel Laag van het Laagpakket van Walcheren, Hollandveen en afzettingen van het Laagcomplex van Delfland en/of de Laag van Rijswijk

Het plangebied bevindt zich aan de Rotterdamse weg, ten oosten van de Schie.

¹ De Fuijk & Bakx 2019.

Afbeelding 1: het plangebied op de topografische kaart (bron pdok.nl).

De Schie, oorspronkelijk een natuurlijke veenrivier, werd in de 10^e of 11^e eeuw gekanaliseerd en een belangrijke handelsvaarroute.⁴ Via de Schie was de stad verbonden met Delfshaven, Rotterdam, Schiedam en de Merwede (tegenwoordig de Nieuwe Maas). Haaks op de Schie werden sloten gegraven om de akkers te ontwateren en het land in percelen te verdelen. De eerste ontginningsboeren woonden in bewoningslinten op deze percelen. Op de kaart van Jacob van Deventer uit 1556 zijn dergelijke ontginningskanalen en boerderijen te zien ten oosten van de Schie. Ten westen van de Schie stonden koopmanshuizen. Het plangebied bevond zich in deze periode op onbebouwd ontgonnen land nabij ontginningskanalen en boerderijen. Een halve eeuw later bevond het plangebied zich eveneens op onbebouwde grond, zoals blijkt uit de kaart van Delfland van Balthasar Florisz. uit 1612. De kaart van Kruikius uit 1712 laat zien dat in deze periode het plangebied ter hoogte van twee schuren of boerderijen lag, omringd door akkers of moestuinen.⁵ Op het Minuutplan uit 1832 zijn deze schuren of boerderijen niet meer afgebeeld (afbeelding 6). Uit deze kaart blijkt dat in deze periode het zuidelijk deel van het plangebied bebouwd was. Aan het begin van de 20^e eeuw is het plangebied deels bebouwd met een woonblok (Rotterdamseweg 230-244).⁶ Dit woonblok is voor 1995 gesloopt.⁷ Over de omvang en diepte van de sloopwerkzaamheden is niets bekend. Sindsdien is het plangebied onbebouwd gebleven. Binnen het plangebied liggen riolering en diverse kabels en leidingen. Met de aanleg hiervan zal de bodem deels verstoord zijn, maar de exacte mate van verstoring is niet duidelijk.

Bij diverse onderzoeken in de omgeving van het plangebied zijn vindplaatsen uit de Romeinse tijd, Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd aangetroffen. De vindplaatsen uit de Romeinse tijd liggen over het algemeen op de geulafzettingen van de Gantel Laag. Eén van deze vindplaatsen ligt direct ten oosten van het plangebied.⁸ Voor de vindplaatsen uit de Late Middeleeuwen geldt dat deze over het algemeen langs de Schie of de Rotterdamse weg liggen.

Er geldt binnen het plangebied geen verwachting voor archeologische resten uit het Neolithicum. De bodem, bestaande uit afzettingen van het Laagcomplex van Delfland, was in deze periode te nat voor bewoning.

Er geldt een middelhoge verwachting voor archeologische resten uit de Romeinse tijd. Deze vindplaatsen kunnen verwacht worden op de top van geul- en oeverafzettingen van de Gantel Laag. Enkele nabijgelegen onderzoeken hebben aangetoond dat in de ondergrond één van de uitlopers van het Gantelsysteem aanwezig is. Er geldt ook een middelhoge verwachting voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen. Het plangebied bevindt zich ter hoogte van een ontginningsgebied ten oosten van de Schie, waar vanaf de Late Middeleeuwen veenontginningen, bewoning en nijverheid plaatsvonden. Eventuele vindplaatsen kunnen verwacht worden op opgeworpen terpen op of aan de rand van geulafzettingen van de Gantel Laag.

Ten slotte geldt er ook een middelhoge verwachting op vindplaatsen uit de Nieuwe tijd. In het plangebied bevinden zich mogelijk resten van twee boerderijen of schuren die bekend zijn van de kaart van Kruikius uit 1712. Daarnaast is uit historisch kaartmateriaal uit 1832 is gebleken dat er mogelijk bebouwing aan de zuidzijde van het plangebied ligt. De resten uit de Nieuwe tijd kunnen bestaan uit resten van de boerderijen/schuren bekend van de kaart van Kruikius of uit resten of uit resten van bebouwing bekend van het Minuutplan. Daarnaast kan de vindplaats ook bestaan uit sporen op het erf zoals sloten, waterputten en kuilen en sporen van nijverheid en industrie.

Om de archeologische verwachting te toetsen en om inzicht te krijgen in de bodemopbouw van het plangebied is geadviseerd een verkennend booronderzoek uit te voeren. De gemeente Delft heeft dit advies overgenomen.

² De Fuijk & Bakx 2019.

³ Vos et al. 2017. *De lagen die in het plangebied liggen (Gantel Laag), komen niet voor in de lithostratigrafische eenheden van de geologische kaart van Westland-Delfland. Deze lagen zijn toegeschreven aan het Laagcomplex van Westland.*

⁴ Bakx & Bult 2013; Verhoeven 2015.

⁵ Kruikius & Kruikius 1712, kaartblad 18.

⁶ www.topotijdreis.nl, geraadpleegd op 25-04-2019.

⁷ Van de Giessen 2019.

⁸ Penning 2016.

2 Veldonderzoek

2.1 Richtlijnen

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de eisen zoals deze zijn opgesteld in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1, van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; <http://www.sikb.nl>).

2.2 Onderzoeksmethoden

Het veldonderzoek bestond uit een verkennend booronderzoek met als doel de archeologische verwachting te toetsen. Met behulp van grondboringen kan de bodem worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologisch materiaal. Booronderzoek biedt tevens de mogelijkheid de stratigrafische positie van de grondlagen met archeologische vondsten nauwkeurig te bepalen, zodat de dikte van een eventueel archeologisch niveau en de diepte waarop de archeologische sporen te verwachten zijn, kan worden bepaald. Met booronderzoek is het mogelijk de geologische bodemopbouw in kaart te brengen en door de mens en natuurlijke bodemerosie ontstane verstoringen van de bodem vast te stellen.

Voor het booronderzoek zijn de volgende onderzoeksvragen gebruikt:⁹

- Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?
- Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaatsen?
- Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

De boorprofielen zijn beschreven in een hiervoor ontwikkeld computerprogramma. Dit is gedaan volgens de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode, samengesteld door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB).¹⁰ Hierbij worden onder andere de textuur, de kleur en de diepte van de bodemlagen genoteerd. Bovendien worden de eventuele archeologische indicatoren (scherven, bot, steen, houtskool, etc.) vermeld. Andere aanwijzingen voor de aanwezigheid van oude bewoning, zoals in de grond aanwezige fosfaten, zijn ook gedocumenteerd. De exacte locatie van alle boringen en de hoogte van het huidige maaiveld is vastgelegd met behulp van een GPS.

2.3 Resultaten veldwerk

Er zijn 3 boringen gezet in het plangebied (afbeelding 2). Vanwege de in de bodem aanwezige kabels en leidingen moest er iets afgeweken worden van het boorplan uit het Plan van Aanpak.¹¹

De boringen zijn gezet tot 2,25 m, 2,50 m en 2,70 m –mv. Dieper boren was niet mogelijk. Door zandpakketten in de bodem in combinatie met grondwater spoelde de boor vanaf deze dieptes leeg.

Uit de boringen is gebleken dat de bodem grotendeels verstoord is. In boring 1 is de natuurlijke bodem aangetroffen op 1,9 m –mv (2,15 m –NAP), in boring 2 op 2,3 m –mv (2,84 m –NAP) en in boring 3 weer op 1,9 m –mv (2,89 m –NAP). Onder deze verstoorde lagen liggen grijze, kleiige en zandige afzettingen van de Gantel Laag van het Laagpakket van Walcheren. In de kleiige lagen zitten enkele plantenresten. De top van deze laag is niet meer intact. Er zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen.

⁹ Deze onderzoeksvragen zijn opgesteld in het Plan van Aanpak, Bakx 2019.

¹⁰ Bosch et al. 2006.

¹¹ Bakx 2019.

Afbeelding 2: boorpunten geprojecteerd op een luchtfoto.

2.4 Beantwoording van de onderzoeksvragen

In deze paragraaf worden de voor dit onderzoek opgestelde onderzoeksvragen beantwoord.

Hoe ziet de stratigrafie van het plangebied er uit en is de bodemopbouw intact?

De bodem is tot op grote diepte verstoord. Pas vanaf 1,9/2,3 m – mv is de natuurlijke bodem aangetroffen. Deze bestaat uit grijze kleiige en zandige lagen van de Gantel Laag van het Laagpakket van Walcheren. De top van deze laag is niet meer aanwezig.

Zijn er aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied, en zo ja, wat is de diepteligging, stratigrafische positie en omvang van de vindplaats(en)?

Er zijn geen aanwijzingen voor archeologische vindplaatsen aangetroffen. Ook zijn er geen archeologische indicatoren aangetroffen.

Wat is het advies ten aanzien van eventueel archeologisch vervolgonderzoek?

Aangezien er geen archeologische vindplaatsen zijn aangetroffen en de bodem tot op grote diepte verstoord is, wordt geadviseerd geen verder archeologisch onderzoek uit te voeren binnen het plangebied.

3 Conclusie en aanbevelingen na booronderzoek

3.1 Conclusie

Uit het booronderzoek is gebleken dat de bodem grotendeels verstoord is. Ook is gebleken dat er geen aanwijzingen zijn voor archeologische vindplaatsen binnen het plangebied.

3.2 Advies voor vervolgonderzoek

Er wordt geadviseerd om geen vervolgonderzoek uit te laten voeren in het plangebied, aangezien er geen aanwijzingen voor vindplaatsen aanwezig zijn. De uiteindelijke beslissing hierover ligt bij het bevoegd gezag, in deze de gemeente Delft.

Mocht tijdens de geplande werkzaamheden blijken dat binnen het plangebied toch archeologische waarden aanwezig zijn, dan dienen deze in het kader van de Erfgoedwet (paragraaf 5.4) te worden gemeld bij de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. In de praktijk komt dit erop neer dat archeologische toevalsvondsten worden gemeld bij de bevoegde overheid, in deze de adviseur Archeologie van de gemeente Delft, mevrouw M. Kerkhof (06-53988767 of mkerkhof@delft.nl).

Deze algemene meldingsplicht is altijd van toepassing en dus ook in gebieden die bij voorbaat zijn vrijgesteld van archeologisch onderzoek en gebieden die na archeologisch (voor)onderzoek zijn vrijgegeven voor ontwikkeling. Het is mogelijk dat na melding blijkt dat het om een vondst gaat waarvoor het bevoegd gezag nader onderzoek vereist.

Literatuur

Bakx, J.P., 2019: *Plan van Aanpak booronderzoek Nieuwe Haven*, Delft.

Bakx, J.P. & E.J. Bult 2013: Een opschuivend erf uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Een opgraving in de Lage Abtswoudse Polder, gemeente Midden-Delfland, *Delftse Archeologische Rapporten* 116.

Bosch, J.H.A., A.A. de Groof, T. Hazenberg, S. de Vries & F.S. Zuidhof, 2006: *Archeologische boorbeschrijvingswaaier*, Gouda.

Fuijk, I., de & J.P. Bakx, 2019: Nieuwe Haven, Delft, *Delftse Archeologische Notities* 196.

Giesen, E., van de, 2019: *Beoogde locatie LAGA*, *Bodemkwaliteit perceel Nieuwe Haven*, *Interne memo Ruimte en Economie*, gemeente Delft.

Kruikius, N. & J. Kruikius, 1712: *'t Hooge heemraedschap van Delflant, gemeten en in kaarte gebracht door Nicol. en Jac. Kruikius. Schaal 1:10.000*, Alphen aan den Rijn.

Penning, B., 2016: Rotterdamseweg 202 in Delft. Een archeologische begeleiding en waarneming, *Delftse Archeologische Notitie* 117.

Verhoeven, G., 2015: *De derde stad van Holland. Geschiedenis van Delft tot 1795*, Zwolle.

Vos, P.C., M. IJsselstijn, S. Jongma & S. de Vries, 2017: Het ontstaan van Westland-Delfland, gebaseerd op paleolandschappelijke onderzoek en getijsysteemkennis. Toelichting op de regionale paleolandschappelijke kartering, uitgevoerd in het kader van het uitbrengen van de Atlas van het Westland, *Delftse Archeologische Rapporten* 130.

Overige geraadpleegde bronnen

www.pdok.nl, 25-04-2019.

www.topotijdreis.nl, 25-04-2019.

Overzicht van afbeeldingen en bijlagen

Afbeelding 1 [blz. 4]

Het plangebied op de topografische kaart (bron pdok.nl).

Afbeelding 2 [blz. 7]

Boorpunten geprojecteerd op een luchtfoto.

Bijlage 1 [blz. 10]

Boorbeschrijvingen.

Bijlage 1

Boorbeschrijvingen

boring: DB223-1

beschrijver: JPB, datum: 20-6-2019, X: 85.024, Y: 446.143, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,25, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: Gemeente Delft, uitvoerder: Archeologie Delft

boring: DB223-2

beschrijver: JPB, datum: 20-6-2019, X: 85.037, Y: 446.141, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,54, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: Gemeente Delft, uitvoerder: Archeologie Delft

boring: DB223-3

beschrijver: JPB, datum: 20-6-2019, X: 85.028, Y: 446.157, precisie locatie: 100 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 37E, hoogte: -0,99, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: GPS, boortype: Edelman-7 en guts-3 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Zuid-Holland, gemeente: Delft, plaatsnaam: Delft, opdrachtgever: Gemeente Delft, uitvoerder: Archeologie Delft

